

Szakmai záróbeszámoló
az FK 124384 azonosítószámú kutatási projektben végzett munkáról.
(2017-09-01 - 2021-03-31)

Vezető kutató: Hajdu Gábor (TK SZI)

A kutatásban az abortuszszabályozás 1974-es magyarországi szigorításának a hatásait vizsgáltuk (1) az érintett gyerekek születéskori egészségére, (2) a gyerekek oktatási részvételére és egyéb társadalmi jellemzőire rövidtávon, (3) a gyerekek iskolázottságára, munkaerőpiaci részvételére és egyéb társadalmi jellemzőire hosszútávon, valamint (4) a szülők iskolázottságára és egyéb társadalmi jellemzőire hosszútávon.

1. projekt: A jogszabályváltozás hatása a születéskori egészségre

Az 1. projektben az 1974-es jogszabályváltozásnak az érintett gyerekek születéskori egészségi állapotára való hatását vizsgáltuk a KSH élveszületési és csecsemőhalálozási adatbázisa segítségével. Az eredmények szerint a jogszabályváltozás után statisztikailag jelentős csökkenés figyelhető meg az érintett újszülöttek átlagos születési súlyában, valamint – átlagosan – nőtt az alacsony súllyal való születés valószínűsége és a csecsemőhalálozás valószínűsége is. A robusztussági és placebo tesztek arra utalnak, hogy a nem kívánt vagy nem tervezett terhességből született gyerekek magasabb száma magyarázza az eredményeket. A jogszabályváltozás elsősorban a kisebb településeken élő anyák újszülöttjeire volt hatással, amit az magyarázhat, hogy ezeken a településeken fizikai és társadalmi korlátok miatt a terhességmegszakítás költségei nagyobb mértékben nőttek.

A 1. témában egy kézirat készült el:

Hajdu. Gábor (2020) *The Impact of Restricted Access to Abortion on Newborns' Health: Evidence from Hungary*. Kézirat. <https://file.tk.hu/index.php/s/4YoDRHEGi2AfDHY>

(A tanulmányt közlésre benyújtottuk a Population Studies nevű szakfolyóiratnak, jelenleg „revise and resubmit” státuszban van.)

2. projekt: Az abortuszzabályozás szigorításának rövidtávú hatása a gyerekek iskolázottságára és társadalmi jellemzőire

A 2. kutatási projekt keretében az 1990-es Népszámlálás és a KSH születési adatbázisainak felhasználásával vizsgáltuk a jogszabályváltozás hatását az érintett gyerekek serdülőkorában. Az eredmények szerint látható némi negatív hatás az általános iskolai végzettség 1990-es elérésében, és némi növekedés azoknak az arányában, akik nem szereztek általános iskolai végzettséget, de nem is tanulnak, azonban a becslések meglehetősen bizonytalanok, és egyes specifikációkban eltűnnek, sőt megfordulnak a hatások. Összességében az eredmények alapján kevés bizonyíték van arra, hogy a terhességmegszakításhoz való hozzáférés szigorítása rövidtávon (1990-ben) negatívan hatott az érintett gyerekek iskolázottsági és szocio-demográfiai mutatóira. Az eredmények bizonytalanságának (részben) módszertani okai vannak. Az 1990-es Népszámlálás idején az érintett gyerekek 15-16 évesek voltak, azaz éppen az általános iskolai végzettség megszerzése körül voltak. Az alkalmazott, oksági hatások vizsgálatára lehetőséget adó és a jogszabályváltozás előtt és után született gyerekek összevetésére épülő különbségek különbsége elemzési módszer miatt a nyár közepén, őszelejen gyerekek kerületek összehasonlításra. Ez az elrendezés az iskolaévet is keresztbe metszette. Végül, az 1990-es Népszámlálásban kevés igazán jó indikátor található, amellyel az iskolázottságot és a gyerekek szocio-demográfiai jellemzőit mérni lehetne.

A 2. témában egy kézirat készült el:

Hajdu Gábor (2019): *Az abortuszzabályozás szigorításának rövidtávú hatása a gyerekek iskolázottságára és társadalmi jellemzőire*. Kézirat.

<https://file.tk.hu/index.php/s/BmEbKcj6qAL6J3L>

3. projekt: Az abortuszzabályozás szigorításának hosszútávú hatása a gyerekek iskolázottságára, munkaerőpiaci és társadalmi jellemzőire

A 3. projektben azt vizsgáltuk, hogy milyen hosszú távú következményei voltak a terhességmegszakításhoz való hozzáférés 1974-ben történő korlátozásának. Elemzésünkben a terhességmegszakításhoz való hozzáférés korlátozásának az érintett újszülöttek felnőttkori jellemzőire (iskolai végzettség, munkaerő-piaci részvétel, fiatalkori gyerekvállalás) gyakorolt hatását vizsgáltuk. Az elemzéshez a Központi Statisztikai Hivatal egyéni szintű adminisztratív

adatbázisait használtuk (2011. évi népszámlálás; élveszületési adatbázis), és a hatásokat a jogszabályváltozás előtt és után született gyermek összehasonlítása alapján becsültük. Eredményeink azt mutatták, hogy a terhességmegszakításhoz való hozzáférés korlátozása negatív hatással volt az érintett gyermekek átlagos társadalmi-gazdasági jellemzőire. Az érintett gyermekeknek alacsonyabb volt az iskolai végzettsége, nagyobb valószínűséggel voltak 37 éves korukban munkanélküliek, és nagyobb valószínűséggel váltak felnőttkoruk előtt szülővé.

A 3. témában egy folyóiratcikk készült el:

Hajdu, Gábor – Hajdu, Tamás (2021): The long-term impact of restricted access to abortion on children's socioeconomic outcomes. *PLoS ONE*, 16(3): e0248638.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0248638>

A publikált tanulmány working paper változata:

Hajdu, Gábor – Hajdu, Tamás (2021): The long-term impact of restricted access to abortion on children's socioeconomic outcomes. *CERS-IE Working Papers* – 2020/31.
<https://www.mtaki.hu/wp-content/uploads/2020/07/CERSIEWP202031.pdf>

4. projekt: Az abortuszszabályozás szigorításának hatása a szülők iskolázottságára és társadalmi jellemzőire

A 4. projektben a jogszabályváltozás hatását vizsgáltuk az érintett anyák fertilitására, munkaerőpiaci és iskolázottsági jellemzőire a KSH élveszületési adatbázisa és a 2011-es Népszámlás felhasználásával. Az eredmények szerint a terhességmegszakításhoz való hozzáférés korlátozása (átlagosan) negatívan hatott az érintett anyák különböző iskolázottsági mutatóira (felsőfokú végzettség, elvégzett osztályok száma, magasabb végzettség 1973/1974-hez viszonyítva). A munkaerőpiaci kimenetekre való hosszútávú hatás jellemzően kicsi, ugyanakkor nőtt annak a valószínűsége, hogy az érintett anyák 2011-ben rokkantnyugdíjasok. A fertilitásra vonatkozó hatások arra utalnak, hogy a jogszabályváltozás egyes nőket gyerekszületésre kényszerített, ugyanakkor a kívánt gyerekek számára vonatkozó preferenciájuk nem változott. Az eredmények konzisztensek az Egyesült Államok, Norvégia és Spanyolország jogszabályváltozásait vizsgáló – meglehetősen kis számú – kutatásokkal. Összességében az eredmények arra utalnak, hogy a terhességmegszakításhoz való hozzáférés korlátozása (vagy kiterjesztése) nem csak az érintett gyerekek (rövid- és hosszútávú) egészségére és társadalmi-

gazdasági jellemzőire, hanem az érintett anyák hosszútávú társadalmi-gazdasági jellemzőire is hatással van.

A 4. témában egy kézirat készült el:

Hajdu, Gábor (2021) *The long-term effects of restricted access to abortion on socioeconomic outcomes of mothers*. Kézirat. <https://file.tk.hu/index.php/s/ozttxJoJ7wEeeCs>

(A tanulmányt közlésre benyújtottuk a Population and Development Review nevű szakfolyóiratnak, jelenleg „under review” státuszban van.)

A kutatás eredményeit hazai és nemzetközi előadásokon is ismertettük:

- European Population Conference, Brussels (2018)
- Annual Meeting, Population Association of America, Austin, TX (2019)
- 33rd Annual Conference of the European Society for Population Economics, Bath (2019)
- 3rd European Society of Historical Demography Conference, Pécs (2019)
- Science Café, Társadalomtudományi Kutatóközpont, Budapest (2020)
- British Society for Population Studies Annual Conference, online (2020)